Пам'ятаймо про Україну!

SVOBODA  СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. CIII. No. 181. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, SEPTEMBER 21, 1996. CENTS 75 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СУБОТА, 21-го ВЕРЕСНЯ 1996 р. Ч. 181. РІК CIII.

Верховна Рада розглядає законопроєкт про Конституційний суд

Київ (Р. Р.). — Тут 17-го і 18-го вересня на сесії Верховної Ради України депутати розглянули законопроєкт про Конституційний суд України в другому читанні.

В перший день обговорення проходило більш-менш спокійно: депутати змінили назву першого розділу „Організація і повноваження Конституційного суду України" на більш ляконічну „Основи конституційного судочинства". У статті вилучено другий абзац, де було сказано, що „Конституційний суд України є конституційним органом держави, незалежним від органів законодавчої, виконавчої та судової влади". Більшість парляментаристів вирішила, що цілковитої незалежности бути не може, оскільки його склад формують і законодавча, і виконавча влади.

Ускладнення виникли під час розгляду другої статті, де сказано: „Завданням Конституційного суду України є гарантування верховенства Конституції України як основного закону держави". Спільної думки з приводу цієї статті так і не знайдено і вирішення цього питання відклали на пізніше. Інші статті представленого проєкту після дискусій ухвалено. Проєкт документу представив на сесії голова підкомісії з питань правової політики і судово-правової реформи Віктор Шишкін.

Наступного дня Верховна Рада продовжила постатейний розгляд у другому читанні закону про Конституційний суд. Ухвалено понад 20 статтей, а деякі відправлено в комісію на допрацювання. Третє читання закону відкладено до наступної п'ятниці.

У четвер, 19-го вересня, парлямент України розглядав список кандидатур у члени Конституційного суду. Обговорення відбувається дуже гостро.

Порушувалося і питання обрання заступника голови Верховної Ради. Голова парляменту О. Мороз запропонував кандидатуру Валентина Симоненка, який під час голосування на популярність здобув найбільше голосів. Однак В. Симоненко зняв свою кандидатуру, образившись за несправедливі висвітлення цього питання в пресі.

Створено антикримінальну коаліцію

Симферопіль. — У Верховній Раді Автономної Республіки Крим створено антикримінальну коаліцію „Депутати проти злочинности і корупції". Лідером коаліції обрано кримського депутата Василя Кисельова. До коаліції увійшло 32 депутати.

Коаліція звинуватила голову кримського парляменту Євгена Супрунюка та голову Партії Економічного Відродження Криму Володимира Шевйова у зв'язках з кримінальними структурами. Колишній голова кримського парляменту Сергій Цеков сказав на пресовій конференції, що „вплив криміналу на державу набуває загрозливих розмірів". У заяві, оприлюдненій антикримінальною коаліцією, сказано, що ПЕВК прийшла до влади на хвилі критики уряду Сабурова рік тому, але показала повну неспроможність виконати обіцянки Шевцова, Данеляна та їхніх поплічників.

Сварки в кримському парляменті закінчилися резиґнацією 18-го вересня Анушевана Данеляна, який виконував обов'язки голови кримського парляменту на час хвороби голови Євгена Супрунюка. Із 83-ох присутніх в залі депутатів, йому висловили недовір'я 54. До одужання Супрунюка, його обов'язки тимчасово виконуватиме заступник голови Верховної Ради Криму Рефат Чубаров.

В Україні створено всі умови для захисту інвестицій

Київ (Р. Р.). — Тут у вівторок, 17-го вересня, Президент України Леонід Кучма зустрівся з групою інвесторів-клієнтів Сі-Ес Фирст Бостон.

Зазначивши, що Україна зацікавлена в чужоземних інвестиціях, Л. Кучма запевнив, що гроші сьогодні вже можна вкладати без ризику, оскільки в Україні створено всі умови для потужного інвестиційного потоку. Україні треба здійснити структурну перебудову в економіці та скерувати фінанси на удосконалення структури виробництва і агро-промислового комплексу. І в цьому допомогли б інвестори.

Представник згаданого инвестиційного фонду в Україні Олег Базаров зазначив, що Україна здобула репутацію країни, яка досягла великих політичних успіхів і стабільних макроекономічних показників за короткий час, отож вона має право сподіватися на практичну допомогу. За його словами, група інвесторів прибула в Україну, щоб „побачити нові шляхи для великих інвестицій". Гості відвідають найбільші підприємства Києва, Запоріжжя, Маріюполя, Черкас і Чернівець.

Того ж дня велику групу інвесторів з Великобританії, ЗСА, Франції та міжнародних фінансових організацій прийняв голова Верховної Ради Олександер Мороз. Він також висловив певність, що „в Україні є всі об'єктивні передумови для нормального інвестиційного процесу". За словами голови українського парляменту, передусім — це політична стабільність, достатньо чіткі закони, відносна фінансова стабільність, введення національної валюти, кваліфіковані кадри, транспортна інфраструктура та геополітичне положення держави. О. Мороз зазначив, що в Україні формується цивілізована система управління ринком, і чужоземні інвестиції зіграють дуже корисну ролю. О. Мороз відкинув твердження закордонної преси, що Верховна Рада гальмує приватизаційні процеси в Україні. За його словами, вже змінили форму власности 65 відс. підприємств, а парлямент лише контролює ці процеси з метою недопущення порушень.

Іван Павло II відвідує Францію

Париж. — Папа Римський Іван Павло II приїхав у четвер, 19-го вересня, до Франції, щоб взяти участь у відзначенні 1500-річчя хрищення провідника франків Ґльодвіґа I. Папу зустрічав президент Франції Жак Шірак. Відразу на летовищі у Турі між ними відбулася коротка бесіда.



Папа благословить учасників Богослужіння у Франції

Офіційна церемонія, задля якої приїхав Іван Павло II, відбудеться у неділю, 22-го вересня, в одному з найбільших катедральних соборів Реймсу. Очікується, що подія збере щонайменше 150,000 прочан з різних районів країни.

У розмові з Ж. Шіраком Іван Павло II високо оцінив „традиційну підтримку", яку дістають від Франції країни, що розвиваються, підкреслив ролю цієї країни у міжнародній спільноті і закликав французів бути солідарними з тими, „кому найтяжче, хто страждає від бідности, хворіб, безробіття".

Пйонґянґ провокує Південну Корею

Сеуль, Південна Корея. — Південнокорейські сили безпеки застрілили ще сімох північнокорейських шпигунів, які проникли на територію країни, а одного з них захопили живим. Всього за два дні вбито майже 20 членів північнокорейської шпигунсько-диверсійної групи. До східного узбережжя Південної Кореї їх привіз підводний човен, відтак вони десантувалися поблизу міста Каннин.

На ноги було піднято декілька формацій південнокорейської армії і поліції, з допомогою бойових гелікоптерів вони виявили місце розташування повнічнокорейського підводного човна. Один з арештованих шпигунів розповів, що група диверсантів складалася з 20 осіб. Покищо невідомо, яка була головна ціль цього десанту, однак представники Сеулю певні, що шпигунів було набагато більше, ніж вдалося виявити.

На спеціяльному засіданні уряду президент Південної Кореї Кім Ен Сам заявив, що мова йде не про окремий інцидент, а про „маштабну військо-ву провокацію", яка свід-чить, що Пйонґянґ „не відмовився від амбітних плянів об'єднання Кореї з допомогою збройної сили".

Командування миротворчих сил ООН в Південній Кореї мало намір передати пйонґянґзькій стороні ноту протесту проти небезпечних провокаційних акцій і остерегти, що вся відповідальність за наслідки ляже на Північну Корею, однак вищі військові чини Північної Кореї не прийняли цієї ноти.

Міжнародні навчання

Львів. — Тут від 15-го до 21-го вересня пройшли міжнародні навчання України і НАТО в рамках програми „Партнерство для миру" для випрацювання спільних дій на випадок стихійного лиха. Навчання відбулися з участю 200 учасників із 40 країн.

Перший етап навчань має кодову назву „Планекс-96". Це комп'ютерна гра з прогнозування ймовірних наслідків від стихійних лих та плянування заходів для їх усунення.

Другий етап має кодову назву „Філд-екс-94". Він пройшов на Львівщині, на базі Стебницького державного гірничо-калійного підприємства „Полімінерал". Учасники навчань відпрацювали варіянти ліквідації наслідків землетрусу та повені.

Останнім етапом навчань був семінар з цивільної оборони, проведений Комітетом цивільного захисту НАТО. Більшість витрат взяла на себе американська сторона.

Оперативний зв'язок забезпечувала львівська філія асоціяції „Український пейджинговий зв'язок".

Відбувся 6-ий Конґрес СФУЛТ

Одеса. — Тут за участю 500 провідних лікарів-українців з вісьмох країн світу відбувся 6-ий Конгрес Світової Федерації Українських Лікарських Товариств (СФУЛТ).

Як повідомив академік Любомир Пиріг, учасники конгресу засередили увагу на чотирьох наукових програмах — організація охорони здоров'я і соціяльні аспекти медицини, як, наприклад, охорона здоров'я матері і дитини, новітні методи діягностики та лікування, а також реформа медичної освіти.

В рамках конгресу відбулася також виставка „Сучасна медична техніка".

Президент СФУЛТ Павло Джуль зазначив, що міністер охорони здоров'я України, президент Академії Медичних Наук та урядові особи „ігнорують працю міжнародного форуму".

Конґрес вайнахських діяспор звернувся до Ради Европи

Одеса (Р. Р.). — Тут 14–16-го вересня відбувся 1-ий Світовий конгрес вахнайських діяспор. Вайнахи — це корінне населення Чечні та Інгушетії.

У конгресі взяли участь 200 делегатів і гостей із 14-ох країн світу. Представники України Левко Лук'яненко, Євген Лупаков і Михайло Ратушний привітали делегатів з'їзду і висловили свою підтримку народові Чеченської Республіки Ічкерії у прагненні до незалежности. За словами М. Ратушного, понад 50 українських парляментаристів звернулися до керівництва України з пропозицією „визнати незалежну Чеченську Республіку Ічкерію". Копію звернення передано організаторам з'їзду.

Конгрес ініціювала і провела одеська громадська організація „Конгрес вайнахів", очолювана племінником заступника міністра промисловости Чечні Халіда Яндарбієва. Учасники конгресу, що прибули із ЗСА, Данії, Німеччини, Йорданії, Туреччини, Польщі, Литви, Латвії, Естонії, Росії та інших країн СНД, обгово-

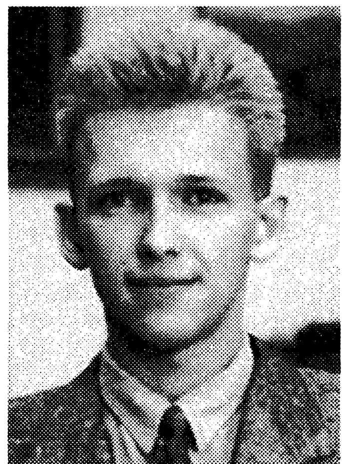
(Закінчення на стор. 4)

На сторожі душі народної

Джерзі Сіті, Н. Дж. (В. Романюк). — До му-зики Юрій Яцьків при-йшов, маючи заледве п'ять літ. От привів якось батько до музичної шко-ли, і все. А відтак... Від-так були ще музичне учи-лище в Дрогобичі, Львів-ський Музичний Інститут ім. М. Лисенка.

І в родині, і в музичній школі були впевнені, що виросте Юрко до професійного скрипаля чи стане не менш вправним піяністом. А юнак вирішив інакше: продовжив вищі студії як музикознавець-фольклорист. Коли під час розмови в редакції я поцікавився, чому сталося саме так, Юрій відповів просто і невимушено:

— Я справді, як мовиться, подавав надії як музикант-виконавець. Таких, що подають оті надії, чи-



Юрій Яцьків в редакції „Свободи".

мало. А от джерелами народної української пісні цікавиться далеко не кожний. Зрештою, як би там не було, обраною в житті стежиною вдоволений.

— І як ідеться тою стежиною?

— По-різному буває. Воно, мабуть, у кожного так... До того, поки одержав я диплом музикознавця-фольклориста, чимало довелося поїздити-походити Підгір'ям, карпатським зворами. Адже, аби записати навіть одну, невідому ще широкому загалови, пісню, потрібно подолати не один десяток кілометрів. Бо ж зовсім мало залишилося тих, котрі ще пам'ятають, зберігають ці внуківправнуків оті перлини з багатющого народного скарбу. І вік, і час беруть своє, люди відходять у засвіти, а все оте пісенне багатство нації самозбережеться, не можна.

Поскільки Юрій з Дрогобича, то й відстежувати народну вокальну музику

(Закінчення на стор. 4)

В Україні

(З інформацій УНІАР)

НА ДАНЕЛЯНА ПОДАНО СКАРГУ ДО СУДУ

СИМФЕРОПІЛЬ. — Голова Залізничного районного суду Севастополя Юрій Олейніков повідомив, що прем'єр-міністер Криму Аркадій Демиденко подав скаргу проти заступника голови кримського парляменту Анушевана Данеляна за наклеп. А. Данелян у статті, надрукованій в газеті „Крымские Известия" звинуватив А. Демиденка в антидержавній позиції. За словами судді Ю. Олейнікова, стаття 125 частина 3 за наклеп у поєднанні із звинуваченням у здійсненні державного або іншого тяжкого злочину передбачає позбавлення волі до п'ятьох років. Тим часом опозиційні групи і фракції в кримському парляменті висловили недовір'я президії Верховної Ради Автономної Республіки Крим, звинувативши її у корупції.

КОМІСІЯ ЕБРР І ЕС ВИВЧАЄ ДОЦІЛЬНІСТЬ СПОРУДЖЕННЯ ДВОХ ЕНЕРГОБЛЬОКІВ

КИЇВ. — Тут працює Комісія, створена Европейським банком реконструкції і розвитку та Европейським союзом. Комісія має дослідити чи відповідає необхідним вимогам проєкт введення в дію атомових енергоблоків на Рівненській та Хмельницькій Атомних Станціях. Працю комісії фінансується за рахунок програм TACIS та USAID і її праця має завершитися до початку грудня.

ВІДЗНАЧАТИМУТЬ 130-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ М. ГРУШЕВСЬКОГО

КИЇВ. — Тут на 29-го вересня заплановано відзначення 130-ої річниці від дня народження Михайла Грушевського. В Національній опері 27-го вересня відбудеться врочистий вечір і концерт, у Будинку Вчителя відкриється виставка на тему життя і творчости М. Грушевського. В Національній парляментарній бібліотеці заплановано літературний вечір та ряд інших імпрез.

УКРАЇНА КУПУЄ В ЗСА СОЮ

КИЇВ. — Начальник Головного управління комбікормової промисловости Міністерства Сільського Господарства України Іван Крижов повідомив, що плянується закупити в ЗСА соєвого шроту на 20 млн. дол. Договір про це підписано в грудні 1995 року, сказав Крижов. Контракти укладено з американськими компаніями Континентал ґрейн, Ей-Ді-Ен Експорт, Ліберті Марітайм. Ціна шроту — 300 дол. за тонну.

НРУ СПОВНИЛОСЯ СІМ РОКІВ

КИЇВ. — Народний Рух України 9-го вересня відзначив своє семиліт-тя. Установчі збори цієї найбільшої організації в Україні відбулися 9-го вересня 1989 року з участю 900 делегатів, що зібралися в клюбі Київського Політехнічного інституту. В той день було проголосили створення Народного Руху України. У 1990 році НРУ проголосив опозицію комуністичній владі. У 1992 році НРУ зареєстровано як політичну партію. Сьогодні за числом своїх членів у Верховній Раді Рух поступається тільки Комуністичній Партії.

ЗВИНУВАЧЕННЯ НА АДРЕСУ УКРАЇНИ СПРОСТОВАНО

КИЇВ. — Тут у засобах масової інформації розповсюджено заяву Ради безпеки Росії, яка вирішила „взяти під особливу контролю переговори з приводу Чорноморської фльоти, а також статусу Севастополя". Приводом для цього, сказано в заяві, стало те, що під час переговорів у Києві на початку вересня українська сторона „виявила тенденцію до відходу від раніше підписаних домовлень щодо Чорноморської фльоти і допустилася вільного тлумачення окремих пунктів угоди". Наступного дня у Москві учасник київських переговорів від Росії Валерій Мусатов зателефонував амбасадорові України в Москві Володимирові Федору і спростував заяву пресової служби Ради безпеки Росії. За словами Мусатова, все було якраз навпаки, сторони „суттєво просунулися у розв'язанні проблем Чорноморської фльоти".

ЗБІЛЬШИЛИСЯ ГРОШОВІ СУМИ В КОМЕРЦІЙНИХ БАНКАХ

КИЇВ. — Прем'єр-міністер України Павло Лазаренко повідомив, що за час грошової реформи обсяг грошей на рахунках комерційних банків збільшився майже вдвічі. На думку прем'єра, це свідчить, що „люди повірили у гривню". Проводячи реформу, Уряд турбувався як зв'язати 367 трильйонів карбованців позабанківських грошей. Відкритість реформи не дала змоги виставити ці гроші на валютний і товарний ринки. На думку Лазаренка, реформа допомогла повернути в банки принаймні половину грошей, які є поза банківською мережею. Другим завданням було зберегти ціни, які до 2-го вересня і так уже зросли на 40 відсотків. Після закінчення грошової реформи загальне зростання цін на продукти становить не більше 6 відсотків.

В ХДПУ СТАВСЯ РОЗКОЛ

КИЇВ. — Частина членів Християнсько-Демократичної Партії України (ХДПУ) висловили недовір'я Віталієві Гуравському. Вони скликали 14-го вересня надзвичайний з'їзд ХДПУ, на якому співголовами обрано Віктора Шишкіна, Володимира Стретовича і Василя Костицького. Раніше їх було виключено з партії за недотримання статуту і програми партії. У розколі вони звинуватили В. Журавського. Водночас В. Журавський назвав ці дії провокацією та „підривною діяльністю", з метою прибрати до своїх рук керівництво партією.

ЗАСЛУГОВУЮТЬ НАГОРОДИ

ОДЕСА. — Тут відбулася друга всеукраїнська конференція „Народний Рух України: місце в історії та політиці". Вона проходила під егідою Міністерства Освіти та Конгресу Української Інтелігенції. Учасники конференції ухвалили низку документів, серед яких і звернення до Президента України, у якому наголошено, що на відзнаки Президента України заслуговують організатори-фундатори НРУ Дмитро Павличко, Іван Драч, Володимир Яворівський, Вячеслав Чорновіл, Левко Лук'яненко, Сергій Головатий та ще 71 громадський діяч. Підтримано також ініціятиву катедри історії та етнографії Одеської Політехніки про присвоєння колишньому Президентові України Леонідові Кравчукові звання „Почесний професор університету".

В АМЕРИЦІ

ЛІК ДЛЯ ВИКЛИКАННЯ АБОРТУ, який широко вживають в цілій Європі, отримав вкінці одобрення Адміністрації харчами та ліками в ЗСА і спонзор його реалізації в ЗСА, організація для плянування населення, надіється, що вже в черговому році можна буде цей лік свобідно купувати. Лік, який має назву „РУ-486" відповідає усім стандартам безпеки та доцільности, що їх просліджувала Адміністрація харчами і ліками. Це одобрення наступило в часі коли іде широко використовувана політичними чинниками дискусія про легалізацію абортів і голосування в цій справі, що саме має відбутися в Конґресі.

У СВІТІ

МЕХІКАНСЬКИЙ ЖУРНАЛІСТ Ражі Ґонзалєс, який працював у газеті, що своїми статтями ставився критично до теперішнього уряду, пропав в столиці стейту Оаксака. Його захопили замасковані та озброєні осібняки, що, як уважають товариші журналіста, були до цього вчинку заанґажовані. Тому журналісти вимагають від уряду Мехіко та його поліції звільнити Р. Ґонзалєза, уважаючи їх відповідальними за цей вчинок. Р. Ґонзалєз, якого газета писала широко про останні протестаційні зібрання в Мехіко, був разом з іншими журналістами учасником зустрічі з провідником Популярної революційної армії.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, NJ 07302.

Svoboda: (201) 434-0237; Fax: (201) 451-5486. UNA: (201) 451-2200

Soyuzivka UNA Estate: 216 Foordmore Rd., Kerhonkson, NY 12446
(914) 626-5641, Fax (914) 626-0180, e-mail: unaestat@travel.ios.com

Передплата на рік $100.00, на півроку-$60.00. Для членів УНСоюзу $75.00 річно, на півроку-$40. За кожну зміну адреси-$1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Головний редактор: Зенон Снилик

Second Class Postage paid at Jersey City, NJ

Сумніви американського шкільництва

Вже від кількох років на сторінках преси та в телевізійних звідомленнях і радієвих розмовах ведуться дискусії на тему переваг і недоліків американського шкільництва. Одначе, мабуть, найбільше пожвавлення щодо цієї теми можна завважити останніми тижнями, коли не тільки батьки, виховники, причетні до освіти державні стейтові та місцеві урядники, але й значні громадяни з різних ділянок американського життя починають поважно турбуватися цією справою. Цікавим є й те, що не з практичного боку підходять вони до цього питання, але радше ставлять питання рубом: чому воно так є, та де шукати для цього розв'язки?

Виявляється, що продовж років всякі поради індивідуального підходу, власних учнівських уподобань і ліберального вибору предметів не дали бажаних успіхів і американські учні в загальному виглядають інтелектуально досить бідно у порівнянні до своїх однолітків з інших країн. І тут виникають оті сумніви, чи справді американці стали байдужими до того, як їх сприймають у світі. Чи народ, який завжди змагав до висот, чомусь вдовольняється другорядними успіхами, зокрема коли йдеться про тих, що в недалекому майбутньому почнуть займати провідні становища у керівництві держави — сьогоднішню учнівську молодь. Чи, може, американці у своїх намаганнях запевнити щасливе і безжурне дитинство наступному поколінню не ставлять до нього належних вимог?

Мабуть, відповідей не ці питання не легко буде знайти, бо вони хоч і прості на перший погляд, але насправді криють в собі суть майбутнього нашої країни. Все ж таки, добре, що ці питання не залишаються десь на суспільному маргінесі, а навпаки — викликають щире занепокоєння у всіх сферах життя країни.

Шукаючи відповідей, цікаво спостерігати велику кількість і різноманітність пропозицій, котрі, на думку їхніх авторів, приведуть до правильної розв'язки даних проблем. Одначе найчастіше можна зустрітися з пропозицією про однакові вимоги щодо рівня навчання у всіх школах країни, де на перехід до вищої кляси треба собі заслужити працею та грунтовним засвоєнням навчального матеріялу, де диплом про закінчення середньої освіти означає, що дана особа має досить знань і вмілости для університетських студій чи праці. Вже сьогодні понад 84 відсотки громадян в ЗСА уважає, що повинні бути вищі вимоги до рівня знань у таких предметах, як математика, мова, історія і точні науки. Крім того, чимраз частіше можна зустрінутися з вимогою однакових іспитів у цілій країні для переходу з кляси до кляси, бо тоді не тільки учні мусять засвоювати програмовий матеріял, але й учителі мусять подавати учням відповідні відомості з предметів. Про спосіб однакових — стандартних — іспитів для цілої країни вже давно ведуться дискусії, однак досі критикам вдавалось їх відкидати, мотивуючи це трафарентністю та своєрідним звинуваченням учителів, учні яких можуть не вив'язатись успішно.

Одначе ці критичні завваги щодо стандартних,однакових, іспитів для учнів усіх шкіл в країні починають втрачати силу перед існуючою дійсністю. Прихильники стандартних іспитів підкреслюють, що вільна мобільність громадян країни вимагає таких стандартних іспитів, щоб їхні діти-учні не втрачали можливости продовжувати нормальне навчання, переїжджаючи з місця на місце, крім того, це змусить як учнів, так і учителів взятися серйозніше до праці, щоб таки осягнути потрібний успіх. Однак, найбільш впливовим аргументом виявляється сам факт існуючих браків знання у шкільної дітвори і молоді. А коли дотеперішні методи не виявилися достатніми, то заіснувала потреба їх замінити та спробувати щось іншого.

Коли справа недоліків американського шкільництва починає турбувати не тільки спеціялістів чи батьків, але й громадськість, то ця справа стає загальнодержавною проблемою, котру треба якнайшвидше розв'язати. Правильно думають ті, що підкреслюють важливість не тільки самої суті проблеми, але також і її незаперечну нагальність. В іншому випадку — випадку зволікання та з передбаченим значним напливом нових учнів, шкільництво може ще більше занепасти, а це означатиме, що американські учні надалі залишаться другорядними в сьогоднішньому конкуренційному світі.

М. Мельник

ПРО МОЖЛИВІ НАСЛІДКИ ГРОШОВОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ

В Україні люди з великою надією чекали на впровадження гривні. На їхню думку, це мав би бути каталізатор економічної експансії. В одному із українських часописів я навіть завважив такий заголовок: „Вдаримо гривнею по інфляції", — твердження, яке з економічної точки зору не має сенсу. Все ж таки є реальні можливості на те, що впровадження гривні може у значній мірі причинитись до прискорення економічних процесів, що розпочалися невдовзі перед грошовою реформою.

З технічної точки зору, гривня полегшить життя і бухгалтерам, і продавцям, і покупцям, бо кому не набридли операції мільйонами і трильйонами карбованців? Тут треба завважити, що в інших районах та в інших часах грошові реформи були засобом зменшення грошової маси в економіці. Уряди підготовляли реформи потайки, а тоді різним категоріям людей давали різну кількість нових грошей. В Україні цього не сталось і це дуже добре. Люди знали наперед, що буде реформа, дістали досить часу на виміну грошей, і при тому їх не питали, звідки вони ті гроші (карбованці) взяли. Очевидно, коли хтось вимінював більші суми грошей, тоді готівки дістати не міг і гроші були депоновані в банку. Є цілком правдоподібно, що певна кількість грошовитих людей налякалася, що податковий уряд довідається, як багато грошей вони мають, і тому вони почали купувати доляри і марки, проте масової втечі від карбованця не було, і це теж добре.

Одначе головний наслідок реформи — це скріплення довір'я у те, що впровадження гривні є показником економічної і політичної стабільности країни. Які на це вигляди?

Найголовнішою річчю тепер є те, що за останніх півтора року уряд поступово опанував бюджетні приходи і розходи, і завдяки тому зменшив інфляцію. Вирішальну ролю тут відограли приватизація, зменшення бюджетних дотацій і реформи в ділянці соціяльних видатків. В наслідок тих заходів ціни на товари і ціна самого карбованця за останніх 8 місяців стали досить стабільними.

Щоб економіка України почала рости скорим темпом, потрібні внутрішні і закордонні інвестиції. Без інвестицій економіка рости не може. Що може в тому перешкодити? Страх перед можливим повторенням інфляції, перед розрухами на соціяльному чи політичному підложжі інвестиціям не сприяє. Втримування великої кількости підприємств в державній власності теж інвестиціям не сприяє, бо уряд грошей не має, а приватний капітал у переважно дефіцитові підприємства іти не поспішає.

Щоб приватні підприємства могли знайти гроші для інвестицій, процентові ставки мусять бути відносно низькі. Висота процентних ставок встановлюється не тільки на основі пропозиції і попиту на фондовому ринку, але й можливістю інфляції і політичної чи соціяльної дестабілізації. Коли процентова ставка досягає 50 відсотків, тоді ледве чи знайдеться багато підприємців, що хотіли б позичити 100 карбованців і за рік сплатити борг у висоті 150 карбованців. І тому українці інвестували гроші за кордоном, а чужинці навіть і не думали робити інвестиції в Україні. Це значить, що українські і чужинецькі інвестиції стануть реальністю, коли люди повірять, що економічна стабільність раз на все перестала бути випадковою річчю. Для того треба, мабуть, не більше, ніж 8-10 місяців. За той час ріст цін не повинен переступити 15 відсотків на рік і повинен виявити тенденцію до зменшування.

Є вигляди на те, що уряд і Національний Банк (НБ) можуть теперішні сприятливі обставини втримати. Тут найголовнішим є те, що Президент Кучма ті речі дуже добре усвідомлює і має досить політичної волі, щоб потрібні заходи відносно реформ і економічної політики перевести в життя. У своїй доповіді на урочистому вічі з нагоди 5-ої річниці незалежности він зробив дуже позитивні деклярації на теми економічних реформ і економічної політики.

Наміри Кучми (тримаючись порядку доповіді)

(Закінчення на стор. 3)

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про сумерк особистої культури

Якось їдучи цього тижня, дуже довго, з огляду на дощ, автом, слухала я щонайменше кілька разів одну й ту саму інформацію з відповідними коментарями — на доволі делікатну тему браку особистої культури в публічних місцях Ню Йорку. При цьому репортер намагався почути думку на цю тему від американки з одного із середніх стейтів, яка йому просто відповіла, що її нічого не дивує, коли йдеться про питання особистої культури мешканців Ню Йорку.

Це правда, що все бачене щоденно тут на вулицях Ню Йорку вже не в змозі когось здивувати. Ось останньої неділі, прямуючи Дев'ятою вулицею, я була змушена зійти на їздню, де гасали авта, бо на хіднику розсілася група молодих людей, немов у найкращій гостинній кімнаті, покурюючи цигарки (чи маріхуану?) і попиваючи просто з пляшок якийсь незрозумілий напій. Сиділи на хіднику, який захлистувався брудом і смородом, у приписовому чорному вбранні, із волоссям найбільш дивовижних кольорів, або вистриженими головами, байдуже чи у хлопців чи дівчат, які ще й пишалися чорними устами і такими ж нігтями. Але ця картина нікого із прохожих не дивувала, бо ж вона добре відома кожному, що тут живе, як явище псевдокультури сьогоднішнього дня.

Однак брак особистої культури наявний не лише у зовнішньому вигляді, у поведінці у публічних місцях, у говоренні, а також у відношенні до людей.

Правда, що у тому, здається, перед веде Ню Йорк, як це підкреслює тепер американська преса, але може цей сумерк доброї поведінки чи поступова „нівеляція" того, що колись називали доброю поведінкою, чи пак „бон-тоном" є загальним явищем, що, на жаль, характеризує кінець XX століття?

Але нас болить найбільше те, що ці браки бачимо не лише у „диких" американців, зокрема чорної барви, а подібне можна зареєструвати у нас, „діяспорників", а не менше, на жаль, і серед четвертої хвилі наших земляків. Тут, розуміється, не так йдеться про одяг і зачіску, а більше про відношення людини до людини, тобто культурну поведінку в публічному житті.

Хочете доказів? Їх подостатком на кожному кроці. Скільки разів можна завважити, що звичайне привітання знайомих, а зокрема жінок, залежить у нас не від загально прийнятої норми, а тільки від симпатії чи антипатії до даної людини. Не любите когось — давайте не здоровити, навіть коли знаєте його довгими роками або працюєте в одному підприємстві. Скільки осіб жалується, що елементарна подяка за зроблену будь-яку прислугу — це вже абсолютна рідкість. А що вже й говорити про анахронічне в переконанні більшости джентельменства, як ось пропустити жінку першою у двері, чи підсунути їй стільця до сидження, чи не пхатися наввипередки до стола з харчами, немов ви голодували цілу добу.

Все це, скажуть читачі, дрібниці — але сума таких дрібниць вказує на особисту культуру так одиниць як і цілого народу. І тут, коли йдеться про нашу спільноту причина не у „соцпоходженні". Покійний наш поет і бард Роман Купчинський завжди переконував мене, що культуру у нас обчисляється кількістю поколінь попадянок. Але це не завжди правдою, бо знаю багато людей не „клерикального" походження, яких поведінка не посоромила б англійського льорда. Але до того треба було того забутого доброго виховання, родинної традиції, пошани, поваги і ввічливости. І треба було мати бажання здобути ці прикмети і притримуватися їх не лише на свято, а на будень також.

Колись у нас було законом, що є речі які „не випадає" в товаристві робити. „Не випадало" бути неввічливим до старших і до жінок, „не випадало" не знати пове-

(Закінчення на стор. 3)

Сергій Грабовський, Київ

ПРО РОСІЙСЬКІ ЗАСОБИ ІНФОРМАЦІЇ

До рук українських журналістів потрапив цікавий документ з грифом „Для службового користування". Щоправда, гриф цей поставлений вкладою не нашою, а сусідньої держави — Росії. Отож, керуючись статтею 19 „Загальної декларації прав людини", де проголошена „свобода шукати, одержувати і поширювати інформацію та ідеї будь-якими засобами і незалежно від державних кордонів", ми вважаємо за потрібне оприлюднити і прокоментувати основні положення цього документу.

Йдеться про документ, основу якого становить інструктивний лист російського уряду і особливої групи з питань інформаційного забезпечення „Про порядок висвітлення у засобах масової інформації подій навколо чеченського конфлікту і його інформаційне забезпечення".

Одразу постає питання про автентичність документу. Не маючи можливостей „компетентних органів", у який вистачає технічних засобів і каналів інформації для подібних речей, ми можемо робити висновки лише на основі аналізу змісту матеріялів про війну у Чечні у російських засобах масової інформації. Тобто відстежити, чи змінилася тональність цих засобів після з'яви інструктивного листа (кінець березня 1996 року), наскільки і в який бік.

На жаль, такі підтвердження автентичности інструктивного листа аналіза змісту російських масмедія за останні місяці дає. Чому „на жаль"? Звернімося до деяких положень документу. Територія Чечні „є всесвітньо визнаною територією російської держави... Чеченці, що мешкають на цій російській території, здебільшого не є законослухняними, в наслідок своїх загальнонаціональних якостей аморальности і генетичної схильности до злочинних діянь". І далі говориться, що коли на чеченській території була проделкярована „незалежна ічкерійська республіка", то „цей факт був використаний реакційними силами для подальшої реалізації пляну щодо руйнації російської держави. Десятки тисяч добре озброєних і навчених найманців були відправлені в Чеченську Республіку для організації диверсійно-терористичної діяльности". Далі підкреслюється, що комуністи і близькі до них політичні сили „використовують чеченську проблему з деструктивними цілями для скинення російських демократичних інститутів і згортання економічних реформ".

Що ж мають робити державні засоби масової інформації Росії та ті, що співпрацюють з владою? Поперше, демонструвати, що в особі нелояльних чеченців Росія має „неперевихованого ворога, виплеканого і підтримуваного за кордоном і фашистськими елементами з країн СНД". Подруге, показувати паразитизм цього ворога „на здоровому тілі Росії". Потретє, „вишукувати і вип'ячувати різноманітні суперечності й антагонізми в середовищі противника".

Можна й далі продовжувати список пунктів, за якими урядові й проурядові засоби масової інформації Росії мають висвітлювати чеченську трагедію, — всі вони мають на меті, за документом, „продемонструвати іншим народностям, що мешкають на території Росії, всю безперспективність чеченського шляху і наочні наслідки для себе у разі його повторення", з одного боку, з іншого „роз'яснити російському громадянину, що злочинність режиму Дудаєва полягає у тому, що він відбирав у простої російської людини призначені їй метеріяльні блага".

Отож, хіба не озвучував буквально всі положення інструктивного листа кілька місяців на ГРТ Алєксандр Нєвзоров? Хіба важко мало не щодня знайти на російському телебаченні чи в російських газетах буквальні цитати з цього документу? Хіба, нарешті, практичний геноцид, здійснюваний Кремлем щодо чеченського народу — не яскравий доказ автентичности документу?

Постає питання: якщо існують документи щодо пропагандивної роботи з приводу Чечні, чи нема таких документів і щодо України, її народу та її лідерів? Надто вже дружно і систематично повторюють московські засоби масової інформації плітки та нісенітниці про українське життя.

Ольга Мак

КАТЕДРА УКРАЇНСЬКИХ СТУДІЙ, ЧИ КАФЕДРА МАЛОРОСІЯНСТВА?

V

Але „розхитався" не лише український правопис. Війна з німцями розхитала цілий СССР, разом з генеральною лінією. За комунізм, за компартію, світовий пролетаріят і „геніяльного батька всіх народів" битися ніхто не хотів, і цілі армії здавалися в полон, правда, ще не підозріваючи, в чиї лабети переходять. Але СССР тріщав. Отже, щоб задобрити своїх підданих, московські правителі, поховавшись аж за Уралом, почали витягати на світ Божий давно забуті, сточені шашлями ідеали: „родіна", рідна земля, родина, забувши гасло, що „пролетаріят не має батьківщини". Всім співчували, всіх запевняли, що після війни життя стане краще, всіх обіцяли винагородити за пережиті терпіння, а українців зокрема — ощасливити новим правописом. Так і написали: „Дбаючи за культурні потреби українського народу і в суворий час Вітчизняної війни, Уряд у 1942 році звернувся до Академії Наук УРСР з пропозицією поновити роботу над урегулюванням у удосконаленням українського правопису. Президія Академії Наук доручила в Уфі цю роботу дійсному членові Академії Л. А. Булаховському"... і т. д. Бачите, саме тоді, коли СССР опинився на краю пропасти, а Україну в голоді й пожежах, стікаючу кров'ю і сльозами ясирних колон, розпинали новітні варвари, — найважливішим виявилося упорядкування „розхитаного" українського правопису. Чи не зворушливо?

А втім, до роботи взялися без особливого поспіху з причин, що знову ж нічого спільного з правописом не мали. Саме тоді німці потерпіли нищівну поразку під Сталінградом і почали відступати. Становище, правда, далі було грізне й непевне, тож і надалі патріотичні гасла майоріли на прапорах, а правописна комісія таки працювала, перекинена з Уфи під Харків. Її члени також через ту саму непевність становища не мали особливої причини поспішати.

Але, врешті, в кінці серпня 1943 року „під Харковом у воєнній обстановці проєкт та думки правописної комісії, що прибула туди в повному складі, були викладені в присутності: Голови Верховної Ради Народних Комісарів УРСР тов. М. С. Хрущова, Голови Президії Верховної Ради тов. М. С. Гречухи, Секретаря ЦК КП(б)У тов. Д. С.Коротченка, Заступника Голови Ради Народних Комісарів УРСР тов. В. Ф. Страченка і Секретаря ЦК КП(б)У по пропаганді тов. К. З. Литвина. Проєкт в основному було схвалено, і затвердження його доручено Народному Комісарові Освіти УРСР тов. П. Г. Тичині".

І продовження цитати з передмови до „нового" правопису з 1946 року:

„8-го травня 1945 року Рада Народних Комісарів УРСР постановила: „З метою врегулювання українського правопису відповідно до зрослих вимог культури, науки і мовної практики населення України проєкт українського правопису, розроблений Інститутом мовознавства Академії Наук Української РСР під керівництвом дійсного члена Академії Наук УРСР тов. Л. А. Булаховського і затверджений Народним Комісаром Освіти УРСР тов. Тичиною, схвалити".

Дуже характерні в цьому всьому факти, ще перша нарада відбулася вже тоді, коли успіх у війні з німцями був очевидний, а схвалення правопису „співпало" саме з днем капітуляції Німеччини. Отож, усі знали, „на чому стоять", і влада більше не потребувала з українцями панькатися, а, навпаки, лише нагадала їм, що її мовна політика йтиме далі тією самою дорогою.

Однак не може проминути уваги той капітальний факт, що влада і правописна комісія далі боялися вже погромленого, знищеного і викоріненого „українського буржуазного націоналізму". Страх народного комісара освіти П. Г. Тичини був обґрунтований: він сам ще в 1933 році разом з М. Рильським, В. Сосюрою, М. Бажаном та ще десятками інших поетів пройшов належну „профілактичну обробку" в холодно-горській тюрмі в Харкові, так що покинув свої „Соняшні клярнети" і, ридаючи, заспівав пісні на честь Компартії. Найжалюгідніше-смішно виглядала „влада". Уявіть собі, що в столиці Канади збирається повністю парлямент і сенат з представниками керівників усіх трьох партій, щоб розглянути й ухвалити якісь правописні зміни французької мови у Квебеку? Воно ніби й смішно, але насправді зраджує страх Москви перед загрозою опору України перед русифікацією — загрозою, яку, на жаль, наші братчики-малороси цілком лековажать: „овоч" чи „фрукт", „обстановка" чи „умовини", „кафедра" чи „катедра" — „какая разніца"!

Що ж особливе схвалив новий правопис? Розглянемо з нього тільки три пункти:

1. Подбати в першу чергу про врегулювання чинного правопису (?), без поважних підстав не відходячи від того, що вже усталилось (Sic! — О. М.), отже, не примушуючи культурну масу країни переучуватись.

2. Зберегти народні засади правопису — його близькість до вимови широких мас.

3. У тих моментах, які за їх природою є спільні з іншими мовами (розділові знаки, правопис великих і малих літер, написання разом і окремо), забезпечити єдність з правописом братніх народів Совєтського Союзу, особливо російського, орієнтуючись на останній проєкт Державної комісії.

(Продовження буде)

Про можливі...

(Закінчення зі стор. 2)

є: „...реформування вугільної промисловості та енергетики...“; „...приватизація землі...“; „...реформуання відносин власності...“; приватизація більших підприємств; більше дисципліни у збиранні податків, оборона слабих підприємств перед закордонною конкуренцією, організація державного скарбництва, щоб позбутись теперішнього балагану в адміністрації бюджетних оборотів; „...реформування пенсійного законодавства з урахуванням трудового внеску громадян...“; „....реальне (тобто, не екстравагантне — М.М.) ґарантуавння усім громадянам... медичної допомоги...“; відхилення однобокости в економічних взаєминах з Росією, „...хоча певні кола й намагаються нас до цього підштовхувати“; опора не тільки на власні матеріяльні та інтелектуальні ресурси, але й „...отримання ззовні сучасних технологій та інвестицій...“; конечність „...безпосередніх контактів з розвиненими державами та міжнародними організаціями. Взаємини ж із ними через Москву (є) неперспективні...“.

Ці всі заходи конче потрібні для боротьби з інфляцією та для оздоровлення економіки, але крім того всього треба ще подивитися на можливості НБ й уряду в ділянці грошової політики. Тут, звичайно, мається дві речі на увазі: втримання курсу гривні на міжнародних ринках та здатність НБ впливати на економіку за допомогою грошей і процентних ставок.

Директор НБ Віктор Ющенко, здається, має бажання встановити негнучке відношення між гривнею і котроюсь з твердих валют. В недавньому інтерв'ю він зауважив: „Національні гроші, як правило, прив'язані до сильних валют. У країнах Балтії — до німецької марки, де за жодних обставин курс не відривається від неї, бо реґулюється валютними резервами держави“. Така система є дуже приваблива, бо вона суґерувала б закордонним інвесторам стабільність гривні. Одначе в даний час ця метода Україні не підходить і може принести багато шкоди. Встановлення твердого курсу гривні притягнуло б увагу великої кількости закордонних банків і спекулянтів валютою. Будь-яка економічна невдача змусить спекулянтів позбутись гривні у масовий спосіб, а Україна тепер таких невдач виключити не може. МБ має якусь резерву для стабілізації а то й оборони гривні, та в такому випадку її напевно не вистачить. В наслідок того НБ витратить валютні резерви і все одно буде змушений перевести девалюацію гривні. У висліді того закордонні інвестори не тільки втратять великі суми грошей, але й у майбутньому стануть обережнішими з їхніми інвестиціями в економіку України. Девалюація заторкує теж до значної міри закордонну торгівлю.

Інші засоби грошової політики, які нормально стоять до диспозиції центральних банків чи урядів в розвинених економіках — це маніпуляція процентових ставок для позичок комерційним банкам, зміни вимог до тих банків щодо їхніх грошових резерв і вплив на кількість грошової маси переважно за допомогою інструментів державного боргу. На жаль, НБ ще через досить довгий час не буде мати змоги вповні тих засобів і метод вживати, тому що банкова система ще не цілком працює так як треба, а ринок фондів, зокрема ринок на інструменти державних позичок, є ще далеко від того, чим він повинен бути. Це все значить, що уряд і НБ можуть створити умови для економічної стабільности та економічного росту, однак це не буде легко ще й тому, що від теперішньої Верховної Ради вони багато допомоги не дістануть.

Громада Парми відсвяткувала 5-ту річницю незалежности України

Українці Парми-Клівленду в неділю, 25-го серпня, в залі української православної церкви св. Тройці в Норт Роялтон заповнили по береги залю для відзначення 5-ої річниці проголошення незалежности України. У програму свята входили видача обідів, концертова частина, а після концерту — частина розвагова при звуках музики.

Концерт започатковано внесенням прапорів, відспіванням американського і українського гимнів у виконанні Соні Капустянської. Вела програму мґр Анна Брездун-Берет, яка в коротких словах відкрила свято, згадавши про ті радісні події, що відбулися в Києві 24-го серпня 1991-го року, коли українська Верховна Рада проголосила незалежність України. Відтак ведуча програми зачитала привіти з нагоди свята від губернатора стейту і мейорів Пар-ми і Клівленду, а тоді попросила до слова д-ра Юрія Кульчицького, який виголосив святочне слово.

Доповідач сказав про періоди боротьби українського народу, починаючи з його зриву в Першій світовій війні, про боротьбу в Другій світовій війні аж до найновіших часів. Боротьба ця закінчилася проголошенням незалежности 24-го серпня 1991 року. Вона провадилася в різних формах — в залежності від обставин, але ніколи не припинялася на батьківщині і в діяспорі.

Цей поєдинок з найжорстокішим і кровожерним ворогом коштував Україну гори трупів і ріки крови. Симон Петлюра, Евген Коновалець, Степан Бандера, Роман Шухевич, сотні тисяч інших відомих і невідомих воїнів впали в боротьбі за Українську незалежну державу. Сподівана і довгождана воля прийшла, і ми мали щастя діждатися цієї радісної хвилини, що й сталося 24-го серпня 1991 року в Києві.

За 70-літній період московсько-більшовицької окупації Україна зазнала величезних втрат в людях, у духових і матеріяльних надбанях. Московські тирани запланували знищити український нарід як націю. Колективізація, сотні тисяч вивезених на Сибір, тисячі замордованих, розстріляних в тюрмах на просторах цілої України, від 5 до 7 мільйонів померлих від штучного голоду в 1933 році, а останньо, коли імперія почала хитатися на ногах, подарували Україні й Чорнобиль. Все те українці одержали від „братнього народу” за участь в союзі, який ще й сьогодні Москва підсуває Україні для втягнення її в нове ярмо.

В ті тяжкі для України часи український народ не раз звертався за допомогою до Заходу, але прохання залишалися без відповіди. А відвідини екс-президентом Дж. Бушем України в Києві коротко перед проголошенням незалежности і його промови на форумі Верховної Ради не залишили жодного сумніву про напрямні американські політики щодо України. А вона, на 5-му році незалежности, потребує допомоги головно в реструктуризації промисловости і сільськогосподарчого комплексу. За п'ять років незалежности, незважаючи на економічні труднощі, Україна впевнено крокує вперед для утвердження себе як держави, що прагне стати членом европейського і світового співтовариства, і нині Президент Кучма має значні успіхи в цьому напрямі. П'ять років тому на міжнародних політичних форумах про Україну ніхто не знав. Або просто не хотів знати. Зараз Україна — в центрі уваги світової політики і вважається як стратегічний партнер у стабілізації в Східній Европі. Україна мусить стати сильною економічно і мати сильну армію, бо від тих двох чинників залежатиме стабільність держави в майбутньому.

Північний сусід все ще не може погодитися з тим, що Україна стала незалежною, і при кожній нагоді старається втягнути її в союзні партнерства. Із заяв нашого Президента і Уряду не може бути сумніву, що Україна прагне стати повноправним членом Европейської спільноти. Приняття нової Конституції в червні ц. р. — це ще один вагомий крок для утвердження української демократичної національної держави. Цей факт Европа та Америка оцінили позитивно, і це дуже важливо.

На цьому доповідач закінчив свою доповідь, а ведуча програмою піднесла тост на честь українського народу, до чого прилучилися всі присутні на залі, і відтак відспівали многоліття для українського народу.

Мистецьку частину започаткував соліст Роман Цимбала відспіванням композицій „Під Твою Милість” І. Соневицького, „Гетьмани, гетьмани” та „Сонце низенько” М. Лисенка, „Як почуєш вночі” Д. Січинського і „Безмежнеє поле” М. Лисенка. Акомпаньювала Лариса Чарнецька. Далі в програмі було фортепіянове сольо Лариси Чарнецької „Клич до волі” Б. Лятошинського, „Прелюдія-2” В. Барвінського і вязанка українських пісень композитора А. Едлічки. Програму продовжив Роман Цимбала відспіванням „Розвійтеся з вітром” музика Я. Степового, „Сонце заходить, гори чорніють” на музику М. Лисенка, українських народних пісень „Ніч яка ясна” і „Стоїть гора високая”, „Молитвою Андрія” композитора Гулак-Артемовського закінчив свій виступ соліст, а вдячна публіка нагородила його рясними оплесками.

Танцювальний ансамбль „Каштан” під мистецьким керівництвом Джемса Бассо виконав три гуцульські танці, і цим було закінчено мистецьку частину свята.

Мґр Анна Брездун подякувала виконавцям програми та присутнім за участь і запросила до участи в розваговій частині при звуках оркестри.

Євген Бачинський

Св. п. Роберт Микола Женчух

У суботу, 10-го серпня цього року, в автомобільній катастрофі у стейті Висконсин обірвалося молоде життя студента Роберта Миколи Женчуха, сина о. прот. Стефана та д-р Катерини Женчухів.

Сприйняла я цю трагічну вістку з мішаними почуттями — поперше тому, що з болю й жалю я хотіла кричати: „Ні, це неправда!“, але коли реальність перейняла душу, з вірою в серці я передала все в руки Господа, який казав: „Хто вірить в мене, той ніколи не помре!“

Св. п. Р. Женчух.

Роберт Микола народився 15-го лютого 1976 року в Кошицях, Чехо-Словаччина. Чотирирічним хлопчиком прибув з батьками і сестрою до Америки, де його батько став священиком, спочатку в Міннеаполісі, Міннесота, пізніше в Чикаґо, де родина прожила майже 10 років. Коли родина знову переїхала в Міннесоту, Роберт Микола вступив у середню школу в Маундс В'ю і закінчив її успішно в 1995 році.

Він був всього 20-річним, коли Господь покликав його до себе. Я знала його недовго, але пізнавши, побачила, що він був примірним сином своїх батьків, був їм відданим і виявляв це завжди до них своєю любов'ю, респектом, добротою, уважністю і ніжністю.

Будучи студентом середньої школи, він любив грати футбол (сакер) і теніс, при чому працював неповний час, не занедбуючи студій. Був він членом Української Православної Ліґи та Американської християнської організації молоді і знаходив час на харитативну роботу, пакуючи одежу та інші потрібні речі для висилки в Европу.

Але був він і типічним підлітком. Він був як той вітер — постійно в русі. Виростати в родині священика не було легко для нього. Він відчував, що був постійно на очах публіки, парафіян церкви і духовного світу. Відчував, що від нього чекають набагато більше, ніж від інших підлітків його віку. Ніхто не буде вже знати, наскільки він бажав бути типічним підлітком, мати свою власну, порозкидану на свій спосіб кімнату, розвішувати плякати своїх улюблених музичних ідолів по стінах своєї кімнати, мати товаришів свого віку і відвідувати з ними концерти модерної голосної музики, чесати волосся на спосіб наймодернішого молодечого фасону... (Ми всі перейшли цей період життя з нашими дітьми). Та я знаю одне: він мав чутливе серце і ніколи не зганьбив і не зранив своїх батьків, бо він мав велику пошану до них, до своєї сестри Янки та до моральних вартостей життя. Він хотів тільки бути самим собою, пересічним юнаком, подорожуючи дорогами життя, наповненими пригодами та відкриттями. Говорив мені не раз про те, що хоче закінчити студії і, знаючи вже кілька мов, працювати в міжнародній комерції. Він мав свою мету, свої мрії і любувався життям.

Коли в липні 1992 року родина прибула вдруге в Міннесоту, мене вона щиро привітала і пригорнула до себе, а Роберт Микола прийняв як свою „американську бабусю“. Маючи родину у далекому стейті Вашінґтон, я провела багато приємних свят в їхньому домі в родинному колі. Микола був завжди присутнім, відповідно і гарно одягнений, готовий кожної хвилини допомогти матері, де було треба, щоб полегшити їй працю. Я любувалася його гарною поведінкою, його теплотою і приязню. Було приємно бачити ті щирі родинні відносини. Глибоко зворушив він мене своєю увагою, коли відвідав мене одного разу з букетом квітів у руках, коли я лежала хвора.

Ми, батьки, даємо своїм дітям коріння для їхнього росту, а пізніше даємо їм крила для полету. Так і Роберт Микола дістав від батьків сильне коріння і невдовзі прийшов час і для його лету. Коли його батька перенесли на парафію у місто Вашінґтон, Д.К., Роберт Микола залишився в Міннесоті, щоб продовжувати студії в університеті Міннесоти.

Він був глибоко релігійним. Я бачила його щонеділі на відправах у церкві: прислужував своєму батькові, а коли з часом батьки виїхали до Вашінґтону, прислужував реґулярно в церкві св. Юрія в Міннеаполісі. Під час Великодніх свят завжди був на всіх відправах у церкві. Був глибоко зворушений відправами, які передавали драму розп'яття Христа, Його страждання і смерть. Але після відправ нас втішала надія, що невдовзі має прийти радість для всіх нас, коли настане Його Воскресіння.

Роберт Микола тепер вже є в обіймах нашого Господа. І хоч він прожив короткий час на цій землі, ми дякуємо Господеві, що дав його батькам і всім нам, яких він торкнув своїм життям. Ми згадуємо його життя, згадуємо роки, проведені в щасті й радості, які ми могли ділити з ним, і дякуємо Господеві за них. Ми завжди будемо мати його в наших серцях. Всі ми, віруючі, знаходимо полегшу в тому, що хоч зі смертю життя міняється, але воно не закінчується. Це є тільки початок.

У середу, 14-го серпня, прощали ми Роберта Миколу в приміщенні похоронного заведення Козлака-Радуловича в Міннеаполісі. Панахиду відправили, з частинною участю Єпископа Паїсія, священики трьох українських православних церков наших міст та два священики-гості — о. Антоній Коніяріс, парох місцевої грецької православної церкви Св. Марії, та о. Михайло Стельмах, парох української католицької церкви Св. Константина в Міннеаполісі. Прибуло багато українських громадян з обох міст та багато американських приятелів — його шкільні товариші, люди з фірми, де він працював, знайомі родини. Заля була заповнена дощенту присутніми, а ті, що не вміщалися, стояли в бічних приміщеннях та надворі. Злучений хор трьох наших православних церков під диригентурою Кіри Цареградської наповняв залю прекрасним співом і його ніжні тони глибоко зворушували наші душі.

Після відправи прощали покійного українською та англійською мовами Єпископ Паїсій та о. Коніяріс, від мирян прощали і згадували його теплими словами Кіра Цареградська та Марія Андрущак-Сімон.

В наступний день перевезено тіло покійного до Бавнд Бруку, Н. Дж., де в церкві-пам'ятнику св. Андрія в суботу, 17-го серпня, Митрополит Константин разом з Архиєпископом Антонієм очолили похорон при участі численного духовенства, після чого відпровадили його на місце вічного спочинку недалеко церкви-пам'ятника.

Присутніх мирян було багато, між ними було й духовенство з різних парафій та члени парафії церкви св. Андрія у Вашінґтоні, які прибули на похорон автобусом.

Після похоронних відправ Сестрицтво церкви св. Андрія приготувало поминальний обід.

Марія Андрущак-Сімон
(З англійської переклала **Зірка Ґренджа-Донська**)

Про сумерк...

(Закінчення зі стор. 2)

дінки при столі, „не випадало“ публічно висміювати інших і багато ще дечого. До сьогодні добре пам'ятаю „страшну“ для мене — тоді дитини — постать дуже відомого політично-громадського активіста, про якого мої батьки говорили, що він „страшний, бо їсть ножем і публічно шпортає у носі“, а це - ж ніяк „не випадає“.

Але все це „проминуло з вітром“ і таке неважливе, як підручник „бонтону“.

А все ж, одне залишилося незмінне, що і американська преса тепер підкреслює. Цим незмінним є переконання, що особисту культуру можна винести лише з родинного дому, коли її навчать батьки. А таких справжніх родинних домів, де такі вартості плекають є тепер дуже мало...

О-КА

Відзначення 5-ої річниці незалежности України в Юніон, Н. Дж.

У вівторок, 13-го серпня, о год. 7:30 вечора, в залі Міської ратуші відбулося підписання проклямації 5-ої річниці незалежности України посадником міста Джером Петті.

В урочистості підписання взяла участь делеґація від Українського Конґресового Комітету Америки (УККА) на чолі з ініціятором, мешканцем Юніон — Павлом Батьківим. Делеґати в складі В. Кікта, Т. Полянський, С. Кметь, М. Козюпа та І. Ґенсіор.

Завдяки наполегливій праці П. Батьківа вже вдруге в історії цього міста урочисто повівали на головних вулицях повітового міста Юніон аж через вісім днів разом із зоряними американськими 16 синьожовтих українських державних прапорів.

В неділю, 25-го серпня, ц.р., був гарний погідний день. В 11-ій год. ранку зібралися представники різних організацій, Українсько-Американські Ветерани, Вояки УПА, 2-ої Дивізії УН А, патріотична українська громадськість, біля 150 осіб, щоб величаво і соборно відзначити великий день для українського народу — 5 річницю проголошення Верховною Радою України незалежної Української держави.

Святочну церемонію відкрив голова осередку СУМА — Ірвінґтон, М. Шпигульський, який є також містоголова УККА Відділ Нюарк. Він попросив українсько-американських та українських ветеранів до внесення державних прапорів ЗСА і України. Ветерани вишикувались двійками, гордо несучи державні прапори, а решта зайняли місця в центрі залі. Ведучий програмою, М. Шпигульський далі представив гостей, заст. посадника міста Юніон Грегорі Міллера та членів управи Міської ради і попросив присутніх відспівати американський національний гимн.

Молитву в намірені українського народу провів парох української католицької церкви св. Івана Хрестителя в Нюарку о. Ф. Шадяк. З черги слово забрав Г. Міллер, який щиро привітав присутніх з національним святом Незалежности України, сказав: „Маю велику честь бути сьогодні з вами“ — і побажав успіхів на дорозі мирної праці та побудови молодої української держави. З черги М. Шпигульський в англійській мові відчитав і коротко з'ясував етапи боротьби за визволення України, аж до самого проголо-шення незалежности 24-го серпня 1991 року. Він зга-дав революційних борців-героїв, які віддали своє життя за волю України, як: Микола Міхновський, Петлюра, Коновалець, Бандера, Шухевич, Стецько та сотні й тисячі знаних і незнаних синів і дочок України, які своєю жертвенністю, відвагою і кров'ю услявили і довели до теперішнього визволення. Бо їх вів дух українського націоналізму, який існує так довго, як існує сама українська нація. Він коротко зупинився на важкім шляху, що його пройшла Україна сьогодні в поборюванні теперішніх політичних та економічних труднощів; він сказав що, крім тих негараздів, молода українська держава проявляє свою діяльність на шляху демократизації суспільства, як також впроваджує реформи в перехід на економіку вільного ринку.

Цього року, 28-го червня, Верховна Рада України, від імені українського народу, спираючись на багатовікову історію українського державотворення, прийняла Основний Закон України — Конституцію. На цьому шляху Україна здобула признання світової спільноти, яка прийняла її в різні міжнародні структури, як повноцінного та ключевого члена миру в Европі. З черги М. Шпигульський попросив до слова представника УККА, Відділ Нюарк, інж. Володимира Кікту, який в українській мові, після привіту, відчитав історичне змагання українського народу за волю України та державність. На кінець М. Шпигульський подякував о. Ф. Шадякові за благословлення для українського народу та подякував представникам управи міста за їх зрозуміння і прихильність, як також представникам організацій та всім учасникам свята. Відтак попросив всіх до спільної знимки.

Згодом присутні вийшли на площу під машт. Ветерани уставились трійками. Зібраний народ розступився і поміж ними пройшли ветерани на чолі з хорунжими: В. Цюрпіта, С. Кметь, В. Васьків, які несли на руках державні кольори України. По хвилині, поволі та урочисто, піднявся прапор України, під спів національного гимну „Ще не вмерла Україна“.

С. Кметь

БРАТСТВО КОЛИШНІХ ВОЯКІВ 1-ої УКРАЇНСЬКОЇ ДИВІЗІЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ АРМІЇ в ЗСА
СТАНИЦЯ в ДІТРОЙТІ, МИШ.
Ділимося сумною вісткою з членством і українською громадою, що в п'ятницю, 6-го вересня 1996 р. упокоївся в Бозі

бл. п.
ЮРІЙ ЛЮБІНЕЦЬКИЙ
член нашої станиці.

ПОХОРОННІ відправи відбулися 11-го вересня 1996 р. з церкви Непорочного Зачаття на цвинтар Мт. Олівет у Дітройті, Миш.
Горем печаленій родині висловлюємо наше щире співчуття.

УПРАВА СТАНИЦІ

„СТАР ТРІБЮН", ЩОДЕННИК, який появляється в Міннеаполісі, через помилку у комп'ютері помістив у виданні з 10-го вересня світлину одного із політиків, що кандидував у передвиборах до стейтового сенату. Тепер губернатор стейту і кандидат вимагають не лише перепросин від редакції газети, але повторення передвиборів, в яких кандидат Джан Дерас програв 104 голосами. За це винують газету, що помилково вміщено світлину Дж. Дераса під статтею про фінансовий обман, і це викликало у голосуючих сумніви щодо чесности кандидата.

КОЛИШНІЙ ЧЛЕН французького уряду за часів окупації німців, 86-літній Моріс Папон, стане тепер щойно перед судом, відповідаючи за ув'язнення і вивезення 1,690 жидів в часі Другої світової війни. Довгі роки М. Папон був передовим політичним активістом і виконував завдання шефа національної поліції за часів ген. Ч. де Ґолля, а президент Жіскард Д'Естен покликав його на міністра фінансів . Щойно у 1981 році виявилося, що М. Папон був колярборантом в уряді Віші.

ТИСЯЧІ КОРЕЙСЬКИХ військовиків перешукують гірські околиці Південної Кореї за шпигунами Північної Кореї, які вкралися туди приплившi підводною лодкою, якої ніхто не завважив. Досі знайшли троє із шпигунів, яких негайно застрелили, а 11 закінчили самогубством, щоб не дістатися живими у ворожі руки. Уряд Південної Кореї побоюється саботажів на своїй території тому, що принайменше чотирьох шпигунів далі укривається в лісах.

На сторожі...

(Закінчення зі стор. 1)

легше було таки в своєму регіоні. Осередком з-півтора десятка сіл, що визначив, стали Нагуєвичі.

— Це, — продовжує молодий дослідник, — сталося природно. Свого часу Іван Франко, 140-ту річницю народження якого ми недавно святкували, дуже уважно ставився до народної пісні. Науковець Василь Сокіл, котрий працює в Українському Інституті Народознавства та для Академії Наук України, з 1970-их років записував фольклор в тій околиці, де це згодом робив я. Ще до того, у 1958-му році, цим серйозно займалася відома фольклорист Зіновія Штундер. І ось 150 мелодій, які я мав честь транскриптувати, об'єднані в книжці „Пісні Франкового краю", мають шанс появитися у Львівському видавництві „Каменяр".

— Ви, як знаю, три роки працювали в лябораторії фольклористики при Музичному Інституті у Львові, а тепер готуєтся стати аспірантом Київської Консерваторії. Що, крім любови до народної пісні, допомагає вам під ці часи?

— І „що", і „хто", я б сказав. Свого часу я започаткував і провадив на Львівському телебаченні програму „Музичні моменти". Було тоді багато спілкування з надзвичайно цікавими людьми, котрих запрошувано до участи в програмі. Неоціниму допомогу мав я від директора фольклористичної лябораторії Тараса Брилинського, відомого транскриптора Миколи Мишанича, хореографа, етно-фольклориста Ляриси Сабат, молодого американського українця з Гюстона, що нині студіює в Україні, Антонія Поточняка. А промотором самої ідеї, яку нині, в міру вміння та можливостей, втілюю в реальність, став для мене професор консерваторії Богдан Луканюк, що і спрямував і курував мою фольклористичну працю впродовж п'яти років навчання. Усім цим людям я залишуся вдячним на все життя.

— Кілька слів про цю працю.

— Іван Франко завжди називав себе підгір'янином, виділяючи власне підгірську культуру. Нині в цьому переконуєшся, буваючи, скажімо, в навколонагуєвицьких селах Ясениця Сільна, Уріж, Сторона, Жданівка тощо. Вони красуються на пограниччі між підгірською та гірською культурами, в т. ч. й культурами пісенними. Вивчаючи вокальний фольклор, виразно чуєш: як і в мові між групами населення, так і в пісенній музиці наявні діялекти. Мені це дозволило передбачити музично-діялектичну різницю між підгір'ям і власне Карпатами. Цей здогад і став підвалиною для глибших досліджень. Достатньо сказати, що різниця у вокальному фольклорі очевидна навіть у залежності від агрокультури районів. Скажімо, в підгір'ї, де ще родить пшениця, обжинкова пісня звучить так:

Перепілонько сива,
Де ж ти будеш сиділа?
Пшениченьку вижали,
В снопи поскладали.

А вже в горах, де можна мати хібащо більшменш пристойний врожай жита, оту ж обжинкову пісню, однакову по суті з щойно згадуваною, „прив'язується" до жита (чи до вівса).

Ну, це я так, дещо з нюансів особистої праці, де ще, як мовиться, все попереду... А от щодо музичної фольклористики як окремої наукової галузки, то тут вже проглядається певна перспектива. Скажімо, вже всьоме у вас в Україні проводитиметься щорічна музично-етнографічна конференція, на яку, сподіватимемося, знову прибудуть учасники з ряду країн, зокрема, відомий музикознавець із ЗСА Юліян Нолл. Він, до речі, за програмою наукового обміну між нашими країнами, нині працює у журналі „Родовід" в Києві.

Головне завдання конференції — виявлення рівня сучасної фольклористичної думки. Учасники-науковці приносять на цей форум свої найновіші доробки. Щодо тематики, то її видно вже з самої назви конференції: „Дослідники народної музики Галицько-Володимирських і суміжних земель".

Маємо гарні фольклористичні школи у Вінниці, Ужгороді, Харкові, Києві, ну, й, звичайно ж, у Галичині. В Музичному Інституті у Львові є курс лекцій — „Фольклор і композитор". Від минулого року наша лябораторія стала членом престижевої міжнародної організації ICTM з осідком в Ню Йорку. Все це та чи-мало іншого гарного нас тільки тішить, подаючи надії на ще краще.

— Наразі ж доводиться триматися на ентузіязмі?

— Так. Але ми віримо, що це дуже важливо. Особливо, коли тебе розуміють... Зовсім недавно, по приїзді до ЗСА я мав гарну нагоду виступити з лекцією для членок 83-го Відділу СУА в Ню Йорку. З вдячністю до авдиторії я відчув, що слухачки виявилися дуже зацікавленими людьми, готовими не лише цікавитися нашими спільними справами, а й щиро їх підтримувати.

— Основна Ваша мета відвідин ЗСА?

— Мені давно праглося побувати в цій дивовижній країні. Але, передусім, привів мене сюди Барток. Так, той самий мадярський композитор і фольклорист, котрий у 1912 році записав у нас на Закарпатті дуже багато народної музики. В Будапештському музеї Бели Бартока виявилися касетки з тими записами, але цього замало для глибшого зпізнання. Барток закінчив свій життєвий шлях у ЗСА, і власне тут знаходиться його багатющий творчий архів. Я хочу трохи попрацювати, передусім, у бібліотеці Колюмбійського Університету в Ню Йорку, а якщо поталанить, то й в інших. Я волію бачити оригінали, а не посилання на них у працях деяких авторів, котрі тих оригіналів увічі не бачили.

— Дякую за розмову і зичу успіхів.

P.S. Моєму співрозмовникови Юрієви Яцьківу — 24 роки. Погодьтеся: вік дуже гарний, як на людину, котра йде науковою дорогою, пам'ятаючи заклик корифея української музики, Миколи Лисенка, мовлений до згинувальників фольклору: „Ідіть під солом'яну стріху, під лляну сорочку. Бо там — душа Божа!"

Немає в незалежній, вільній, соборній Україні вже отих стріх. Але є у народу нашого українського ота, Господом дарована, невмируща, щира і вічна Душа. Душа — берегиня нашої мови, нашої солов'їної пісні. Юрій Яцьків покликаний стояти на їх сторожі.

ПИТАННЯ ПРИЧИНИ розбиття літака ТВА біля Ню Йорку далі є одвертим, а останні звіти дослідної комісії стверджують, що досі немає ніякого доказу, щоб на літаку була бомба, вибух якої спричинив би катастрофу. Тому надіються тепер після двох місяців розшуків подати іншу теорію нещастя, а саме, що його спричинив вибух головного збірника із пальним. Отож тепер почнуться дальші усі можливі дослідження, чи така теорія знайде своє логічне оправдання.

Конґрес...

(Закінчення зі стор. 1)

рили воєнно-політичну ситуацію в Чечні, ролю вайнахських об'єднань в організації політичної, моральної і матеріяльної підтримки чеченцям, що борються за свою свободу.

Основним питанням, яке розглядалося на конгресі, було — визначення і чітке формулювання відносин світової вайнахської діяспори до перспективи укладення миру між Чечнею і Росією. При цьому обговорено межу можливих поступок і компромісів, термінів і форм процесу здобуття державної незалежности. Інші варіянти існування Чеченської Республіки Ічкерія, окрім незалежної держави, навіть не розглядалися.

У прийнятій резолюції учасники конгресу схвалили угоду про припинення воєнних дій, підписану А. Лебедем і Масхадовим. В тексті резолюції наголошено, що єдиним гарантом миру і безпеки чеченського народу є визнання Республіки Ічкерія повноправним суб'єктом міжнародного права.

Учасники конгресу звернулися до ООН, Ради Европи і Організації безпеки і співробітництва в Европі (ОБСЕ) з проханням припинити членство Росії в цих організаціях у випадку, якщо вона порушить угоду про примирення.

На конгресі створено Раду вайнахських діяспор, яка контролюватиме і координуватиме дії чеченців за кордонами батьківщини, з метою надання землякам і своїй державі різносторонньої допомоги.

Делегати з'їзду звернулися до Президента України Леоніда Кучми, прем'єра-міністра Павла Лазаренка і голови Верховної Ради України Олександра Мороза, подякували за потенційне сприяння в організації конгресу і висловили надію, що Україна визнає незалежну Республіку Ічкерію, чим сприятиме визнанню її незалежности іншими державами світу. Подякували учасники конгресу і посадникові Одеси Едуарду Гурвіцу, який дозволив прийняти в дитячі будинки 25 чеченських дітей, батьки яких загинули в чеченській війні.



